

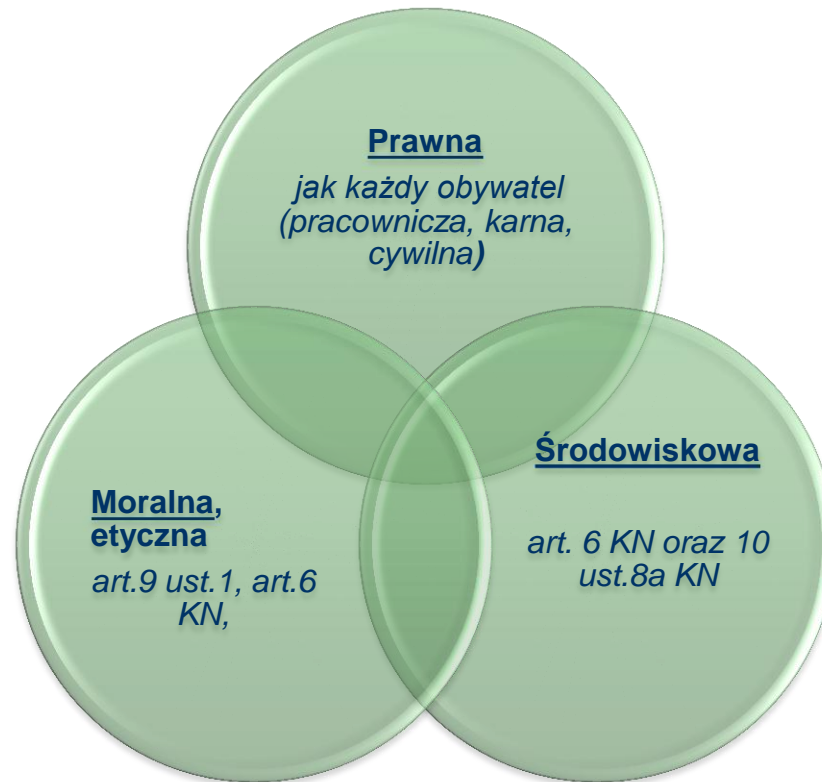
Odpowiedzialność nauczyciela

Kuratorium Oświaty w Gdańsku,
Wydział Organizacji i Pragmatyki
Zawodowej

Starszy wizytator Elżbieta Szwoch

A thick, dark blue horizontal bar with rounded ends, positioned at the bottom of the slide.

Odpowiedzialność nauczyciela

Ustawowe obowiązki nauczyciela

Art. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty

Nauczyciel w swoich działaniach dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych **ma obowiązek** kierowania się dobrem uczniów, troską o ich zdrowie, postawę moralną i obywatelską z poszanowaniem godności osobistej ucznia.

Ustawowe obowiązki nauczyciela

Art. 6 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela

Nauczyciel **obowiązany** jest:

- 1) rzetelnie realizować zadania związane z powierzonym mu stanowiskiem oraz podstawowymi funkcjami szkoły: dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą, w tym zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę;
- 2) wspierać każdego ucznia w jego rozwoju;
- 3) dążyć do pełni własnego rozwoju osobowego;
- 4) kształcić i wychowywać młodzież w umiłowaniu Ojczyzny, w poszanowaniu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w atmosferze wolności sumienia i szacunku dla każdego człowieka;
- 5) dbać o kształtowanie u uczniów postaw moralnych i obywatelskich zgodnie z ideą demokracji, pokoju i przyjaźni między ludźmi różnych narodów, ras i światopoglądów.

Odpowiedzialność pracownicza

Wynika ze stosunku pracy (*umowa o pracę na okres próbny, zastępstwo, na czas określony, nieokreślony*) – nie dotyczy umów cywilnoprawnych !

- Odpowiedzialność porządkowa
- Odpowiedzialność materialna

Odpowiedzialność porządkowa - funkcje

PREWENCYJNO- WYCHOWAWCZA

Mobilizuje pracowników do przestrzegania ustalonego porządku i dyscypliny pracy oraz przestrzega przed konsekwencjami niedopełnienia obowiązków pracowniczych,

REPRESYJNA

Polega na ukaraniu pracownika i może być dodatkowo wzmocniona odpowiedzialnością majątkową, jeśli skutek naruszenia obowiązków pracownik wyrządził pracodawcy szkodę, czy nawet odpowiedzialnością karną.

Odpowiedzialność porządkowa

Podstawa prawna – Kodeks pracy

Odpowiedzialności podlegają wszyscy pracownicy placówki, w tym także nauczyciele. Uprawnionym do stosowania kary jest pracodawca – dyrektor szkoły lub placówki.

Art.108 § 1.

Za nieprzestrzeganie przez pracownika ustalonej organizacji i porządku w procesie pracy, przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisów przeciwpożarowych, a także przyjętego sposobu potwierdzania przybycia i obecności w pracy oraz usprawiedliwiania nieobecności w pracy, pracodawca może stosować:

- 1) **karę upomnienia,**
- 2) **karę nagany**

Odpowiedzialność porządkowa

Ustalona organizacja i porządek w procesie pracy – to :

- regulamin działalności rady pedagogicznej,
- statut szkoły,
- zarządzenia dyrektora wydane w oparciu o obowiązujące przepisy,
- regulamin pracy (*w tym zasady usprawiedliwiania nieobecności, pełnienia dyżurów, punktualne rozpoczynanie i kończenie zajęć edukacyjnych, sprawowanie opieki podczas imprez i uroczystości szkolnych, przestrzeganie instrukcji o organizacji sprawdzianu lub egzaminów*),
- inne regulaminy (*np.: regulamin dyżurów, zajęć organizowanych poza szkołą itp.*)

Przepisy bhp, ppoż to:

- regulaminy pracowni, zabezpieczenie środków chemicznych, korzystanie z urządzeń elektrycznych, elektronicznych itp.

Odpowiedzialność porządkowa nauczycieli - przykłady

- nieobecność nieusprawiedliwiona w pracy,
- spóźnianie się do pracy, wychodzenie z lekcji, pozostawianie uczniów bez opieki czyli naruszenie obowiązku zapewnienia uczniom bezpieczeństwa,
- nieobecność nieusprawiedliwiona na zebraniu rady pedagogicznej, zebraniu z rodzicami lub innych imprezach szkolnych,
- niewypełnienie dokumentacji szkolnej (wpisów tematów, wypełnianie arkuszy itp.),
- niepełnienie dyżurów podczas przerw międzylekcyjnych,
- nieustalenie przewidywanych ocen semestralnych, rocznych w terminie określonym w statucie,
- nieprzestrzeganie zadań zespołu nadzorującego egzaminy zewnętrzne

Odpowiedzialność porządkowa

Kary finansowe

- Art. 108 § 2.** Za nieprzestrzeganie przez pracownika przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy lub przepisów przeciwpożarowych, opuszczenie pracy bez usprawiedliwienia, stawienie się do pracy w stanie nietrzeźwości lub spożywanie alkoholu w czasie pracy – pracodawca może stosować karę pieniężną.
- § 3. Kara pieniężna za jedno przekroczenie, jak i za każdy dzień nieusprawiedliwionej nieobecności, nie może być wyższa od jednodniowego wynagrodzenia pracownika, a łącznie kary pieniężne nie mogą przewyższać dziesiątej części wynagrodzenia przypadającego pracownikowi do wypłaty, po dokonaniu potrąceń, o których mowa w art. 87 § 1 pkt 1-3 (świadczenia alimentacyjne, egzekucyjne, zaliczki udzielone pracownikowi).
- § 4. Wpływy z kar pieniężnych przeznacza się na poprawę warunków bezpieczeństwa i higieny pracy.

Odpowiedzialność porządkowa

Przesłanki negatywne

Przedawnienie art.109 § 1 kp

Kara nie może być zastosowana po upływie 2 tygodni od powzięcia wiadomości o naruszeniu obowiązku pracowniczego i po upływie 3 miesięcy od dopuszczenia się tego naruszenia.

Obowiązek wysłuchania pracownika art.109 § 2 i 3 kp

Kara może być zastosowana tylko po uprzednim wysłuchaniu pracownika.

Jeżeli z powodu nieobecności w zakładzie pracownik nie może być wysłuchany, bieg dwutygodniowego terminu, przewidzianego w § 1 nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu do dnia stawienia się pracownika do pracy.

Odpowiedzialność porządkowa

Warunki (kryteria) karania art. 111 kp

Przy zastosowaniu kary bierze się pod uwagę w szczególności:

- rodzaj naruszenia obowiązków pracowniczych
- stopień winy pracownika
- jego dotychczasowy stosunek do obowiązków

Odpowiedzialność porządkowa

Uprawnienia pracownika

Obowiązek zawiadomienia pracownika o zastosowanej karze.

Art.110 kp – o zastosowanej karze pracodawca zawiadamia pracownika na piśmie, wskazując rodzaj naruszenia obowiązków pracowniczych i datę dopuszczenia się przez pracownika tego naruszenia oraz informując go o prawie zgłoszenia sprzeciwu i terminie jego wniesienia. Odpis zawiadomienia składa się do akt osobowych pracownika.

Odpowiedzialność porządkowa

Uprawnienia pracownika Sprzeciw ukaranego - art. 112 kp

- § 1. Jeżeli zastosowanie kary nastąpiło z naruszeniem przepisów prawa, pracownik może w ciągu 7 dni od dnia zawiadomienia go o ukaraniu wnieść sprzeciw. O uwzględnieniu lub odrzuceniu sprzeciwu decyduje pracodawca po rozpatrzeniu stanowiska reprezentującej pracownika zakładowej organizacji związkowej. Nieodrzućenie sprzeciwu w ciągu 14 dni od dnia jego wniesienia jest równoznaczne z uwzględnieniem sprzeciwu.
- § 2. Pracownik, który wniósł sprzeciw, może w ciągu 14 dni od dnia zawiadomienia o odrzuceniu tego sprzeciwu wystąpić do sądu pracy o uchylenie zastosowanej wobec niego kary.
- § 3. W razie uwzględnienia sprzeciwu wobec zastosowanej kary pieniężnej lub uchylenia tej kary przez sąd pracy, pracodawca jest obowiązany zwrócić pracownikowi równowartość kwoty tej kary.

Odpowiedzialność porządkowa

Zatarcie kary art. 113 kp

- § 1. Karę uważa się za niebyłą, a odpis zawiadomienia o ukaraniu usuwa się z akt osobowych pracownika po roku nienagannej pracy. Pracodawca może, z własnej inicjatywy lub na wniosek reprezentującej pracownika zakładowej organizacji związkowej, uznać karę za niebyłą przed upływem tego terminu.

- § 2. Przepis § 1 zdanie pierwsze stosuje się odpowiednio w razie uwzględnienia sprzeciwu przez pracodawcę albo wydanie przez sąd pracy orzeczenia o uchyleniu kary.

Odpowiedzialność materialna –

Podstawa prawna – art. 114 – 127 kp

Odpowiedzialności podlega pracownik, który na skutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków pracowniczych, ze swej winy, wyrządził pracodawcy szkodę. Odpowiedzialność ta może występować w kilku postaciach:

- odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną pracodawcy na zasadach ogólnych,
- odpowiedzialność za mienie powierzone z obowiązkiem zwrotu lub wyliczenia,
- odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną osobie trzeciej.

Funkcje odpowiedzialności materialnej

PREWENCYJNO- WYCHOWAWCZA

Mobilizuje pracowników do dbałości o mienie pracodawcy, stoi na straży zapobiegania szkodom oraz uświadamia o ewentualnych negatywnych konsekwencjach majątkowych w razie wyrządzenia szkody

REPRESYJNA

Stanowi określoną dolegliwość finansową, która może być dodatkowo wzmocniona karą porządkową, dyscyplinarną czy nawet odpowiedzialnością karną

KOMPENSACYJNA

Pozwala na pokrycie skutków szkody przez pracownika w formie zapłaty stosownego odszkodowania

Odpowiedzialność materialna pracownika za szkodę wyrządzoną pracodawcy

Przesłanki odpowiedzialności – bezprawność, wina (umyślna lub nieumyślna), wystąpienie szkody i związek przyczynowo-skutkowy.

Art. 114. Pracownik, który wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków pracowniczych ze swej winy wyrządził pracodawcy szkodę, ponosi odpowiedzialność materialna według zasad określonych w przepisach niniejszego rozdziału.

Art. 115. Pracownik ponosi odpowiedzialność za szkodę w granicach rzeczywistej straty poniesionej przez pracodawcę i tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego wynikła szkoda.

Ciężar dowodu

Art. 116. Pracodawca jest obowiązany wykazać okoliczności uzasadniające odpowiedzialność pracownika oraz wysokość powstałej szkody.

Odpowiedzialność materialna pracownika za szkodę wyrządzoną pracodawcy

Wspólne wyrządzenie szkody – art. 118 kp

W razie wyrządzenia szkody przez kilku pracowników każdy z nich ponosi odpowiedzialność za część szkody stosownie do przyczynienia się do niej i stopnia winy. Jeżeli nie jest możliwe ustalenie stopnia winy i przyczynienia się poszczególnych pracowników do powstania szkody, odpowiadają oni w częściach równych.

Wysokość odszkodowania – art. 119 kp

Odszkodowanie ustala się w wysokości wyrządzonej szkody, jednak nie może ono przewyższać kwoty trzymiesięcznego wynagrodzenia przysługującego pracownikowi w dniu wyrządzenia szkody.

Naprawienie szkody wyrządzonej umyślnie - art. 122 kp

Jeżeli pracownik umyślnie wyrządził szkodę, jest obowiązany do jej naprawienia w pełnej wysokości (rzeczywiste straty i utracone korzyści)

Odpowiedzialność materialna pracownika za szkodę wyrządzoną pracodawcy

Wyłączenie odpowiedzialności – art. 117 kp

- § 1. Pracownik nie ponosi odpowiedzialności za szkodę w takim zakresie, w jakim pracodawca lub inna osoba przyczyniły się do jej powstania albo zwiększenia.

- § 2. Pracownik nie ponosi ryzyka związanego z działalnością pracodawcy, a w szczególności nie odpowiada za szkodę wynikłą w związku z działaniem w granicach dopuszczalnego ryzyka.

Odpowiedzialność materialna pracownika za szkodę wyrządzoną pracodawcy

Szkoda wyrządzona osobie trzeciej – art.120 kp

- § 1. W razie wyrządzenia przez pracownika przy wykonywaniu przez niego obowiązków pracowniczych szkody osobie trzeciej, zobowiązany do naprawienia szkody jest wyłącznie pracodawca.
- § 2. Wobec pracodawcy, który naprawił szkodę wyrządzoną osobie trzeciej, pracownik ponosi odpowiedzialność przewidzianą w przepisach niniejszego rozdziału.

Ugoda, sądowe obniżenie odszkodowania – art. 121 kp

- § 1. Jeżeli naprawienie szkody następuje na podstawie ugody pomiędzy pracodawcą i pracownikiem, wysokość odszkodowania może być obniżona, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, a w szczególności stopnia winy pracownika i jego stosunku do obowiązków służbowych. Wysokość odszkodowania może być obniżona przez sąd pracy

Przymusowe wykonanie ugody – art. 121¹ kp

W razie niewykonania ugody przez pracownika, podlega ona wykonaniu w trybie przepisów kodeksu postępowania cywilnego, po nadaniu jej klauzuli wykonalności przez sąd pracy (nie może być ona sprzeczna z prawem).

Odpowiedzialność materialna za mienie powierzone pracownikowi – art. 124 kp

§ 1. Pracownik, któremu powierzono z obowiązkiem zwrotu albo wyliczenia się :

- 1) pieniądze, papiery wartościowe lub kosztowności,
- 2) Narzędzia i instrumenty lub podobne przedmioty, a także środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze

Odpowiada w pełnej wysokości za szkodę powstałą w tym mieniu (rzeczywiste straty i utracone korzyści).

§ 2. Pracownik odpowiada w pełnej wysokości również za szkodę w mieniu innym niż wymienione w § 1, powierzonym mu z obowiązkiem zwrotu albo do wyliczenia się.

§ 3. Od odpowiedzialności określonej w § 1 i 2 pracownik może się uwolnić, jeżeli wykáže, że szkoda powstała z przyczyn od niego niezależnych, a w szczególności skutek niezapewnienia przez pracodawcę warunków umożliwiających zabezpieczenie powierzonego mienia. **(ciężar dowodu spoczywa na pracowniku !!!)**

Wspólna odpowiedzialność materialna za mienie powierzone pracownikowi

Współodpowiedzialność art.125 kp

- § 1. Na zasadach określonych w art. 124 pracownicy mogą przyjąć wspólną odpowiedzialność materialną za mienie powierzone im łącznie z obowiązkiem wyliczenia się. Podstawą łącznego powierzenia mienia jest umowa o współodpowiedzialności materialnej, zawarta na piśmie przez pracowników z pracodawcą.

- § 2. Pracownicy ponoszą wspólna odpowiedzialność materialną odpowiadającą w częściach określonych w umowie. Jednakże w razie ustalenia, że szkoda w całości lub w części została spowodowana przez niektórych pracowników, za całość szkody lub za stosowną jej część odpowiadają tylko sprawcy szkody.

Odpowiedzialność dyscyplinarna

Art. 75 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela

1. **Nauczyciele** podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za uchybienia godności zawodu nauczyciela lub obowiązkom, o których mowa w art. 6.
2. Za uchybienia przeciwko porządkowi pracy, w rozumieniu art.108 Kodeksu pracy, wymierza się nauczycielom kary porządkowe zgodnie z Kodeksem pracy.

Ukaranie nauczyciela kara porządkową wyklucza wszczęcie postępowania dyscyplinarnego za ten sam czyn popełniony w tym samym czasie !

Odpowiedzialność dyscyplinarna

Odpowiedzialność zawsze ponosi się za **bezprawne działanie** (*nauczyciel robi coś czego robić nie powinien np.: stosuje przemoc*) lub **zaniechanie działania** (*nauczyciel nie robi tego, co ma obowiązek czynić np.: obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa*).

Badane jest konkretne działanie lub zaniechanie mające związek z pracą nauczyciela a nie przebieg pracy zawodowej i stosunek do obowiązków. Przebieg pracy zawodowej lub stosunek do obowiązków może mieć tylko znaczenie przy wymierzaniu kary dyscyplinarnej, ale nie ma wpływu na wszczęcie i przebieg postępowania.

Funkcje odpowiedzialności dyscyplinarnej

PREWENCYJNO-
WYCHOWAWCZA

Mobilizuje nauczycieli do postępowania zgodnego z normami etycznymi. Zwiększa zaufanie społeczeństwa do nauczycieli.

REPRESYJNA

Polega na ukaraniu za uchybienie godności zawodu nauczyciela lub obowiązkom nauczyciela oraz umożliwia eliminowanie niegodnych zachowań poprzez możliwość zwolnienia z pracy lub wydalenia z zawodu.

Uchybienie godności zawodu lub obowiązkom nauczyciela – przykłady

- stosowanie przemocy fizycznej lub przemocy psychicznej (*w stosunku do uczniów lub nauczycieli i pracowników szkoły*),
- wyśmiewanie, dokuczanie, szykanowanie,
- czyny nierządne, molestowanie seksualne,
- szantaż, korupcja,
- narażenie uczniów na utratę zdrowia,
- wykorzystywanie stosunku zależności w celu wymuszania pożądanych zachowań i działań,
- niska kultura słowa (agresja słowna, wulgarne słownictwo),
- poświadczenie nieprawdy, fałszowanie dokumentów,
- czerpanie korzyści materialnych,

Uchybienie godności zawodu lub obowiązkom nauczyciela – przykłady

- udzielanie niedozwolonej pomocy uczniom podczas sprawdzianu i egzaminów zewnętrznych,
- nieetyczne zachowania (np.: nieprzestrzeganie tajemnicy rady pedagogicznej, oszczerstwa),
- brak nadzoru nad uczniami w czasie zajęć organizowanych przez szkołę,
- propagowanie rasizmu, szerzenie nienawiści,
- brak reakcji na łamanie prawa przez nauczycieli i uczniów,
- wykorzystywanie cudzych materiałów, programów bez zgody ich autora (plagiaty)
- porzucenie pracy,
- prawomocne skazanie za przestępstwo

Kary dyscyplinarne

Art. 76 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela

1. Karami dyscyplinarnymi dla nauczycieli są :
  - 1) nagana z ostrzeżeniem,
  - 2) zwolnienie z pracy;
  - 3) zwolnienie z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim w okresie 3 lat od ukarania;
  - 4) wydalenie z zawodu nauczycielskiego.

2. Kary dyscyplinarne wymierza komisja dyscyplinarna.

Tryb postępowania dyscyplinarnego

Podstawa prawna :

- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela – rozdział 10, art. 75- 85,
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 1998 r. w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego (Dz.U. Nr 15, poz.64).

Tryb postępowania dyscyplinarnego

- **Wniosek o wszczęcie postępowania (informacja)**
  - dyrektor szkoły, przedszkola lub innej placówki oświatowej
  - organ prowadzący szkołę (*głównie wobec dyrektora szkoły lub placówki*),
  - organ sprawujący nadzór pedagogiczny
  - informacja prokuratora, policji, sądu,
  - informacja prasowa jako źródło informacji

Tryb postępowania dyscyplinarnego

- **Polecenie przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego**
  - *Wojewoda (lub Kurator Oświaty w imieniu Wojewody)*

- **Postępowanie wyjaśniające**
  - *Rzecznik Dyscyplinarny dla Nauczycieli przy Wojewodzie (prowadzi postępowanie osobiście lub zleca przeprowadzenie jednemu z zastępców)*

Tryb postępowania dyscyplinarnego

- **Wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wraz z wnioskiem o ukaranie lub umorzenie postępowania**
  - Rzecznik Dyscyplinarny dla Nauczycieli przy Wojewodzie lub jeden z zastępców prowadzących postępowanie wyjaśniające

- **Postępowanie dyscyplinarne w pierwszej instancji**
  - Komisja Dyscyplinarna dla Nauczycieli przy Wojewodzie

Tryb postępowania dyscyplinarnego

- ❑ **Postępowanie odwoławcze**
  - Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna dla Nauczycieli przy ministrze właściwym do spraw oświaty i wychowania lub przy ministrze właściwym do spraw kultury i dziedzictwa narodowego

- ❑ **Odwołanie od orzeczeń OKDN przy MEN i MKiDN – uprawniona jest każda ze stron**
  - Sąd Apelacyjny – sąd pracy i ubezpieczeń społecznych

Zawieszenie w pełnieniu obowiązków nauczyciela

Podstawa prawna: art. 83 Karty Nauczyciela

Dyrektor szkoły może zawiesić w pełnieniu obowiązków nauczyciela, a organ prowadzący szkołę – dyrektora szkoły, przeciwko któremu wszczęto postępowanie karne lub złożono wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego , jeżeli ze względu na powagę i wiarygodność wysuniętych zarzutów celowe jest odsunięcie nauczyciela od wykonywania obowiązków nauczyciela w szkole. W sprawach niecierpiących zwłoki nauczyciel i dyrektor szkoły może być zawieszony przed złożeniem wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego.

(w czasie postępowania wyjaśniającego)

Zawieszenie w pełnieniu obowiązków nauczyciela

- Zawieszenie w pełnieniu obowiązków następuje, gdy wszczęte postępowanie karne albo złożony wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego dotyczy naruszenia praw i dobra dziecka.
- Zawieszenie z mocy prawa następuje, gdy nauczyciel jest tymczasowo aresztowany lub w przypadku pozbawienia wolności w związku z występkiem karnym.
- Zawieszenie w pełnieniu obowiązków nie może trwać dłużej niż 6 miesięcy, chyba że przeciwko nauczycielowi lub dyrektorowi toczy się jeszcze postępowanie karne lub postępowanie dyscyplinarne, w związku z którym nastąpiło zawieszenie.

Zawieszenie w pełnieniu obowiązków nauczyciela

Od decyzji w sprawie zawieszenia w pełnieniu obowiązków przysługuje odwołanie do Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Wojewodzie (składane za pośrednictwem dyrektora szkoły lub organu prowadzącego).

W okresie zawieszenia wynagrodzenie nauczyciela może ulec zmniejszeniu – do połowy; nie przysługują mu też dodatki i wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe.

Zadania rzecznika dyscyplinarnego

1. Analiza wniosku (*ustalenie czy za popełnione przewinienie nauczyciel nie został ukarany karą porządkową zgodnie z art.108 kodeksu pracy, czy nie nastąpiło przedawnienie odpowiedzialności dyscyplinarnej*).
2. Przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego, w tym:
  - a) Przesłuchanie obwinionego oraz umożliwienie mu złożenia wyjaśnień,
  - b) Przesłuchanie świadków i biegłych,
  - c) Zbieranie i przeprowadzenie wszelkich dowodów koniecznych do wyjaśnienia sprawy.
3. Przygotowanie dokumentacji sprawy.

Zadania rzecznika dyscyplinarnego

4. Sporządzenie wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego i skierowanie wraz z aktami i teczką akt osobowych obwinionego do Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Wojewodzie lub umorzenie postępowania wyjaśniającego,
5. Uczestniczenie w rozprawie w charakterze strony,
6. Wnoszenie zażaleń na postanowienia i odwołań od orzeczeń komisji pierwszej instancji do komisji drugiej instancji,
7. Składanie apelacji od orzeczeń Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych.

Komisja Dyscyplinarna

Kandydatów zgłaszają organy administracji rządowej lub samorządowej oraz rady pedagogiczne szkół (*konieczne uzasadnienie oraz pozytywna opinia w przypadku nauczycieli zatrudnionych w szkołach*).

Na członków komisji należy powoływać nauczycieli mianowanych (lub dyplomowanych), cieszących się autorytetem, o wysokich walorach moralnych oraz posiadających co najmniej pięcioletni staż pracy pedagogicznej.

Członków komisji, w tym przewodniczącego i jego zastępców, powołuje i odwołuje i ustala ich liczbę oraz funkcje organ przy którym działa komisja (wojewoda, minister), w porozumieniu ze związkami zawodowymi zrzeszającymi nauczycieli. Kadencja trwa 4 lata. Nie można pełnić obowiązków członka komisji dłużej niż 2 kadencje.

Zadania Komisji Dyscyplinarnej

1. Wszczęcie postępowania dyscyplinarnego – przyjęcie wniosku rzecznika dyscyplinarnego,
2. Wyznaczenie składu orzekającego przez przewodniczącego komisji,
3. Postanowienie składu orzekającego o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego i wyznaczeniu terminu rozprawy, odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego lub przekazaniu sprawy rzecznikowi w celu uzupełnienia,
4. Udział w rozprawie czyli przeprowadzenie postępowania dowodowego,
5. Wydanie orzeczenia dyscyplinarnego - o ukaraniu albo o uniewinnieniu albo o umorzeniu postępowania oraz sporządzenie uzasadnienia,
6. Przekazanie orzeczenia obwinionemu, dyrektorowi (lub organowi prowadzącemu)

Zatarcie kary

Podstawa prawna – art. 82 ustawy Karta Nauczyciela

1. Kary dyscyplinarne określone w art. 76 ust. 1 pkt 1-3 (*nagana z ostrzeżeniem, zwolnienie z pracy*) podlegają zatarciu, a odpis orzeczenia o ukaraniu dołączony do akt osobowych nauczyciela podlega zniszczeniu po upływie 3 lat od dnia doręczenia nauczycielowi prawomocnego orzeczenia o ukaraniu, a w przypadku kary określonej w art. 76 ust. 1 pkt 3a (*zwolnienie z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim w okresie 3 lat od ukarania*) po upływie 6 lat od dnia doręczenia nauczycielowi prawomocnego orzeczenia o ukaraniu.
2. Jeżeli w okresie przed zatarciem kary dyscyplinarnej nauczyciel zostanie ponownie ukarany dyscyplinarnie, terminy, o których mowa w ust. 1 liczy się od dnia doręczenia nauczycielowi prawomocnego orzeczenia o ponownym ukaraniu.
3. Obowiązek wykonania postanowień ust.1 spoczywa na dyrektorze szkoły i organie prowadzącym szkołę.

Porównanie odpowiedzialności porządkowej i dyscyplinarnej

	Odpowiedzialność porządkowa	Odpowiedzialność dyscyplinarna
Zakres odpowiedzialności	Za uchybienia przeciwko porządkowi pracy (art.108 kp)	Za uchybienia godności zawodu nauczyciela lub obowiązkom, o których mowa w art. 6 KN
Kto podlega odpowiedzialności	Nauczyciele, pracownicy administracji i obsługi	Tylko nauczyciele (<i>bez względu na stopień awansu i sposób nawiązania stosunku pracy</i>)
Kto uczestniczy w postępowaniu	<ul style="list-style-type: none"> ● Pracownik ● Dyrektor ● Związki zawodowe 	<ul style="list-style-type: none"> ● Obwiniony i jego obrońca ● Rzecznik dyscyplinarny ● Komisja dyscyplinarna

Porównanie odpowiedzialności porządkowej i dyscyplinarnej

Rodzaje kar	<ul style="list-style-type: none"> ● Upomnienie ● Nagana ● Kara pieniężna (<i>przy zachowaniu 90% wynagrodzenia</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Nagana z ostrzeżeniem ● Zwolnienie z pracy ● Zwolnienie z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim w okresie 3 lat od ukarania ●Wydalenie z zawodu
Kto orzeka karę	Pracodawca (dyrektor placówki) po uprzednim wysłuchaniu pracownika	Komisja Dyscyplinarna przy Wojewodzie, po przeprowadzeniu postępowania dowodowego na rozprawie
Zatarcie prawomocnej kary	<ul style="list-style-type: none"> ● z mocy prawa – po roku nienagannej pracy (<i>wcześniej z inicjatywy pracodawcy lub na wniosek zakładowej organizacji związkowej</i>) 	kara nagany i zwolnienia z pracy – po upływie 3 lat od ukarania, kara zwolnienia z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim – po 6 latach

Porównanie odpowiedzialności porządkowej i dyscyplinarnej

Uwaga !!!

Uporczywe niewypełnianie obowiązków pracowniczych może skutkować odpowiedzialnością dyscyplinarną np.: notoryczne naruszanie regulaminów, po wyczerpaniu możliwości stosowania kar porządkowych.

Odpowiedzialność karna

Nie można zawrzeć stosunku pracy z nauczycielem, który był karany za przestępstwo popełnione umyślnie - art. 10 ust. 8a KN (*bez względu na rodzaj przestępstwa*)

Zgodnie z art. 26 KN stosunek pracy nauczyciela wygasa z mocy prawa w przypadku prawomocnego skazania za przestępstwo popełnione umyślnie.

Odpowiedzialność karna

Zbieg odpowiedzialności karnej i odpowiedzialności dyscyplinarnej –

§ 3 Rozporządzenia MEN z 22 stycznia 1998 r. w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego (Dz.U. Nr 15, poz.64)

Postępowanie dyscyplinarne za czyn podlegający ukaraniu w postępowaniu karnym lub w sprawie o wykroczenia może być prowadzone równocześnie z tym postępowaniem. Komisja może zawiesić postępowanie dyscyplinarne do czasu wydania prawomocnego orzeczenia w postępowaniu karnym lub w sprawach o wykroczenia. Komisja może w każdej chwili podjąć i kontynuować zawieszony postępowania.

Orzeczenie wydane w postępowaniu karnym lub w sprawach o wykroczenia nie stanowi przeszkody do wszczęcia i prowadzenia postępowania dyscyplinarnego oraz wymierzenia kary dyscyplinarnej.

Odpowiedzialność karna

Przykłady przestępstw regulowanych w kodeksie karnym (*najczęstsze czyny powodujące zbieg odpowiedzialności karnej i dyscyplinarnej*)

Art. 160 kk

§ 1. Kto naraża człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Jeżeli na sprawcy ciąży obowiązek opieki nad osobą narażoną na niebezpieczeństwo podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 3 lat.

Odpowiedzialność karna

Przykłady przestępstw regulowanych w kodeksie karnym (*najczęstsze czyny powodujące zbieg odpowiedzialności karnej i dyscyplinarnej*)

Art.162 Kto człowiekowi znajdującemu się w położeniu grożącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu nie udziela pomocy, mogąc jej udzielić bez narażenia siebie lub innej osoby na niebezpieczeństwo utraty życia lub uszczerbku na zdrowiu, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art.191 § 1. Kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbę bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Odpowiedzialność karna

Przykłady przestępstw regulowanych w kodeksie karnym (*najczęstsze czyny powodujące zbieg odpowiedzialności karnej i dyscyplinarnej*)

Art. 210 § 1. Kto wbrew obowiązkowi troszczenia się o małoletniego poniżej 15 lat albo osobę nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny osobę tę porzuca podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 217 § 1. Kto uderza człowieka lub w inny sposób narusza jego nietykalność cielesną, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 2. Jeżeli naruszenie nietykalności wywołało wyzywające zachowanie się pokrzywdzonego albo jeżeli pokrzywdzony odpowiedział naruszeniem nietykalności, sąd może odstąpić od wymierzenia kary.

§ 3. Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego.

Odpowiedzialność za wykroczenia

Art. 72 kw

Kto wbrew obowiązkowi nie dokonuje zabezpieczenia miejsca niebezpiecznego dla życia lub zdrowia człowieka podlega karze aresztu lub grzywny.

Art. 73 kw

Kto wbrew swojemu obowiązkowi nie zawiadamia odpowiedzialnego organu lub osoby o wiadomym mu niebezpieczeństwie grożącym życiu lub zdrowiu człowieka, podlega karze aresztu lub grzywny.

Art.106 kw

Kto, mając obowiązek opieki lub nadzoru nad małoletnim albo inną osobą niezdolną rozpoznać lub obronić się przed niebezpieczeństwem, dopuszcza do jej przebywania w okolicznościach niebezpiecznych dla zdrowia człowieka, podlega karze grzywny lub nagany.

Odpowiedzialność cywilna

W praktyce szkolnej dotyczy najczęściej odszkodowania (zapłaty za szkody) w przypadku naruszenia zasad związanych z obowiązkiem zapewnienia przez szkołę bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki.

Zgodnie z art. 5 ust. 7 ustawy o systemie oświaty odpowiedzialność ta spoczywa na organie prowadzącym.

Odpowiedzialność cywilna nauczycieli

Art. 417 kodeksu cywilnego

- § 1. Za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

- § 2. Jeżeli wykonywanie zadań z zakresu władzy publicznej zlecono, na podstawie porozumienia, jednostce samorządu terytorialnego albo innej osobie prawnej, solidarną odpowiedzialność za wyrządzoną szkodę ponosi ich wykonawca oraz zlecająca je jednostka samorządu terytorialnego albo Skarb Państwa.

Odpowiedzialność cywilna nauczycieli

Odpowiedzialność za zaniechanie nadzoru art. 427 Kodeksu cywilnego

Kto z mocy ustawy lub umowy jest **zobowiązany do nadzoru** nad osobą, której z powodu wieku albo stanu psychicznego lub cielesnego winy poczytać nie można, ten **obowiązany jest do naprawienia szkody wyrządzonej przez tę osobę**, chyba że uczynił zadość obowiązkowi nadzoru albo że szkoda byłaby powstała także przy starannym wykonywaniu nadzoru.

Odpowiedzialność cywilna nauczycieli

Obowiązek naprawienia szkody - art. 444 kodeksu cywilnego

- § 1. W razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Na żądanie poszkodowanego zobowiązany do naprawienia szkody powinien wyłożyć z góry sumę potrzebną na koszty leczenia, a jeżeli poszkodowany stał się inwalidą , także sumę potrzebną na koszty przygotowania do innego zawodu.

- § 2. Jeżeli poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej albo jeżeli zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość, może on żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody odpowiedniej renty.

- § 3. Jeżeli w chwili wydania wyroku szkody nie da się dokładnie ustalić, poszkodowanemu może być przyznana renta tymczasowa.

Odpowiedzialność cywilna nauczycieli

Konstrukcja domniemania winy w nadzorze przyjęta w art. 427 Kodeksu cywilnego jest wykorzystywana przy ustalaniu winy funkcjonariusza w związku z dochodzeniem roszczeń przeciwko Skarbowi Państwa na podstawie art. 417 Kodeksu cywilnego, w tych wszystkich sytuacjach, gdy szkoda została wyrządzona przez osoby pozostające pod nadzorem funkcjonariusza w publicznej placówce opiekuńczej, wychowawczej, leczniczej.

Zadania nauczyciela – akty prawne

- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r., Nr 256, poz.2572 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2006 r., Nr 97, poz.674 z późn.zm.),
- Rozporządzenie MEN z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz.U. Nr 83, poz.562 z późn.zm.),
- Rozporządzenie MEN z 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2009, Nr 4, poz.17),
- *Rozporządzenie MENiS z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. Nr 51, poz.458 z późn.zm.)*

Zadania nauczyciela – akty prawne

- Rozporządzenie MEN z dnia 8 czerwca 2009 r. w sprawie dopuszczenia do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczenia do użytku podręczników (Dz.U. Nr 89, poz.730),
- Rozporządzenie MENiS z 19 lutego 2002 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz.U. Nr 23, poz. 225 z późn.zm.),
- Rozporządzenie MEN z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz.U. Nr 168, poz.1324),
- Rozporządzenie MEN z dnia 10 sierpnia 2001 r. w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (Dz.U. Nr 92, poz.1020 z późn.zm.),

Zadania nauczyciela – akty prawne

- Rozporządzenie MENiS z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz.U. Nr 135, poz.1516),
- Rozporządzenie MENiS z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. Nr 135, poz.1516 z późn.zm.),
- Rozporządzenie MEN z dnia 18 września 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych.

Dziękuję za uwagę